

ХАҢЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 73 (8668)

ЧЭППИЭР

2001 сыйл

Бэс ыйын

28 күнэ

Чурапчытаабы суолу өрөмүөннүүр-көрөр
ГУП тэриллибитэ 50 сылын туолуутугар

СУОЛ – ОЛОХ ХОРУК ТЫМЫРА

Айан суоллара киһи аймах үөскүөбүтүн баалара. Октябрьскай революция ийиннэ, Чурапчыга ат-смаарда сылдар мөллөрү эһиллэр. Танара дьэ-тэрин икки ардыларыгар “ак-сырай аартыга” диэн ааттаммыт аартыктар тэриллэн дьон-сэргэ сылдар, айанымыр тына оһоһуллубуттара. Танара дьэ-тэрин, чочубуналар Чурапчыга, Чөркөөхкө, Байа-баба, Арыылааха, Күндүлгэ, Сынгалалааха, Уорбада, Сул-заччыта бааллара. Үрэхтэри туоруур муосталары тутан, сис тыалары соһоон – бу аартыктар арыллыбыттара.

1932 сыллаахха Саха АССР Киин Ситэриилээх Комитетын уонна Норуот Комиссардарын Советын “Тыа олохтохторун суол тутуутугар кыттымыларын” туһунан уураахтарыгар олобуран, хас биридии үлэһит киһи 6 күн суол үлэтигэр үлэһэбит. Бу үлэһит ханнык да төлөбүр суох, илиинэн, ат-обус колону туһанан оһоһуллалара. Чурапчыга тайисполком ийинэн суол отела 1934 с. тэриллибит. Сэбиэссэйдэринэн Наумов М.П., Сидоров А.Н., 1946–1950 сс. Тетерин П.А. үлэһэбиттэрэ.

Саха АССР Министратын Советын Суолга управленистын 87 №-дээх бири-сэһинин 1951 с. от ыйын 14 сүтүттэн Чурапчы оройуонун 538 №-дээх ДЭУ тэриллэр. Начальнигынан Погодаев Антон Александрович ананар, инженеринэн Козлов Лука Иванович, суол маастардарынан Константинов Федот Се-

менович, Лазарев Дмитрий Петрович үлэһиттэр. Бу участка тэриллиннэ улууспут суола-иһэ сайдыытыгар улахан сүөхтаны ылбыта. Участак Аллараа Бэстээхтэн Ытык Күөлгэ диэри 4 дистанциянан суолу көрөн-харыйан кэллэ. Суол үлэһиттэр нэһиликэни уонна колхозтар кыттымыларынан мыйыллаллара. Бу сылларга элбэх үү сүүрдэр турбалар, муосталар тутуллубуттара. Суол тутуутугар бары тэрилтэлэр кыттымы ылаллара.

Суол уларҕаленистын 115 №-дээх бирикээһинэн 1962 с. аны 1050 №-дээх суол участкага диэн уларытыллан ааттаммыта. Начальнигынан Жирков К.А., механигынан Лоптев П.К., механизатордарынан Керемясов В.И., Попов И.С., Потапов П.И. уо.д.а. үлэһэбиттэрэ. Бу участка күүрдэр суолун Төһүлүттэн Ытык Күөлгэ диэри көрөр. 1963 с. ис суоллары көрөргө-истэргэ ананан 1946 №-дээх производственин суол участкага (ПДУ) тэриллэр. 1973 сылтан ПДУ-1946 уонна ДУ-1050 холбоһоллор. Бу сылларга салайааччыларынан Поморцев Дмитрий, Макаров Василий Алексеевич, Наумов Илларион Васильевич, Брызгалов П.В., Сипцев Иннокентий Иннокентьевич, инженердэринэн Лазарев Д.П., Шадрин Р.А., Попов А.Р., Пермяков Д.Г., механигынан Захаров К.Е. үлэһээн аспыттара.

1980 с. ДРСУ диэн буолбута. Бу сыллартан саралаан материалнай база түпсүбүтэ. Саҥа таас котельнай, гараж ту-

туллубуттара. Начальнигынан Евграфов В.Н., кылаабынай инженеринэн Наумов П.М., механигынан Захаров К.Е., туууга Матвеев С., Сипцев И.Н., маастардарынан Козлов И.В., Федоров С.П., Лазарев Д.П. үлэһэбиттэрэ.

1987 сылтан Чурапчы – Аллараа Бэстээх суола үлэһэ киирбитэ. 1992 сылтан “Сахалтодор” АО-ба кубулуйбута. 1995 сылтан начальнигынан Попов Н.И. үлэһин олоһор. Рынок уустук усулуобуйатыгар, үп-харчы көстүбүт кэмигэр тэрилтэни туруктаах хааллары, ону ааһан, техникескэй өтүнэн лаппа күүһүрдүүтэ улахан үлэ мыйыллар. Государственин суолтатаах суолу өрөмүөннүүр-көрөр ГУП буолла. Тэрилтэ тэриллибитэ 50 сылын туолар үбүлүйүүн от ыйын 6 күнүгэр бэлэтииргэ бэлэмнэнэр. Онон биһиэхэ үлэһэбит бары үлэһиттэрибин, ветераннарбытын бу үөрүүлээх кэлэн иһэр быраһынынныгынан итинтик, истинник эбэрдэлинибит уонна Эһиги сыраалаах үлэһит, биригэ алтыһан үлэһэбит доһот-торгут тустарынан актыыларгытын суруйан редакцияда тиксэрэргитигэр ыгырабыт.

Ф.С. ЧИГИГИНАРОВ,
Чурапчытаабы суолу
өрөмүөннүүр-көрөр ГУП
директорын э.т.

ХААРТСКАЛАРГА: суолу
оноруу

БАСТАКЫ МИЭСТЭНИ ЫЛЛЫБЫТ

ОБО АЙМАХ УОННА ОБО СПОРДУН
СЫЛЛАРЫН ТҮМҮГЭ

СР Президентэ М.Е. Николаев биллэрбит 1999-2000 сс. Обо аймах уонна обо спордун сылларын концепциятын уонна 516 №-дээх Ыйаахын олоххо киллэрэр ииниттэн республика бары үөрэбин салалталара, тэрилтэлэрэ икки сыллаах программаны ылдыммыттара. Манна үөрэх эрэ-тэрилтэлэрэ буолбакка, доруобуйа харыстабыла, социальнай, спортивнай, юридическай уо. д. а. хайыскалаах тэрилтэлэр биир ситимнээхтик үлэһэннэр, обо аймах бары өтүнэн сайдытыгар, көмүскэллээх, чэгиэн-чэбдик, доруобай, культуралаах, итинилээх, хааччыллыылаах буолу-тутар ананан элбэх дьаһаллар мыйыл-лыбыттара. Чурапчы элиэннэтигэр, нэһиликтэргэ, общественность кыт-тыылаах обо аймах проблемаларыгар үтүс муһуһахтар буолбуттара. Ол түмүгэр бары үөрэх тэрилтэлэригэр олохтоох дьаһалталарынан биһиргэ-тиллибит Обо аймах уонна обо спор-дун сылларын ымыты быһааннара ылыныллыбыттара. Икки сый устата улууска элбэх предметнэй, ол иһигэр физкультурада бастакы олимпиада-лар, комплекснай спартакиада, спорт

праас көрүгүнэригэр аһаҥас турнир-дар, научнай-практическай конфе-ренциялар, аарымылар, булутас өйдөөхтөр конкурстара, оболор тех-ническэй уонна прикладной оһоһук-тарын быыстапкалара уо.д. а. мыйыл-лыбыттара. Обо аймах уонна обо спордун сылларын II этаба Улуу Кыайы 55, улуус төрүтүтэммитэ 70, норуот ырыаһыта С.А.Зверев төрөөбүтэ 100 сылларыгар сөп түбэ-ситинэн, элбэх дьаһаллар онно ана-нан тэрилдибиттэрэ.

Икки сыллаах үлэ түмүгүнэн бы-лаан төһө туолбутун, обо аймах дору-обуйата, үөрэбэ, социальнай ба-лаһманыта, бэрээдэгэ тупсарыгар, дьобура сайдарыгар, сымналангын тэрийингэ уо. д. а. ханнык дьаһаллар, тэрээһиннэр мыйыллыбыттарын, ту-ох түмүктэрдээхтэрин, ханнык итэбэстэр туоратыллыбыттарын көрөн республика үрдүнэн көрүү-конкурсу буолбута. Онон биһиги улу-успут БАСТАКЫ МИЭСТЭНИ ылла, иккискэ Мэнэ-Хаҥалас, үһүскэ Таат-та улуустара табыстылар.

“СО” корр.

ХАС БИИРДИИ КИҢИ КӨМҮСКЭЛЛЭЭХ БУОЛУУТУН ТУҢУГАР ҮЛЭЛИИБИТ

Ааспыт нэдиэлэ улууспутугар “Росгосстрах” СР управленистын ге-неральной директора Е.И.Корякин кэлэ сырытта. Киһи, бастатан туран, бу тэрилтэ Чурапчы улууһунааы страховой агентствотун коллектив-тын кытта көрсөн үлэһи-хамнаһы билсиктэ уонна улуус дьаһалтатын баһылыгар А.А.Шадринга приемга сылдьан биһиргэ үлэһэһин барылын туһунан сүбэлэстэ.

Евгений Иванович үлэ хаамы-тын туһунан манньк кэпсээтэ: “Быйыл олунньу ыйтан “Аргус” страховой компания “Росгосстрах” ийинэн управление, оттон “Аргус” филиаллара “Росгосстрах” страхо-вой агентстволара диэн буоллуда. Бэс ыйын 6 күнүгэрДьоккуускайга Москвадан “Росгосстрах” генераль-най директора А.Д.Головяков халаан уутуттан эмсэрэлээбиттэр хоромнь-уларын сыаналары кэлэ сырытта уонна киһилэргэ төлөбүр түргэнник оһоһулдуо диэн эроннэрдэ. Бары-лаан аарыһан, страховкалаахтарга төлөбүр 1,5 мал. солк. тэһнэстэ. Ха-лаан уутта дьыллары, малы-салы сэр-гэ айан суолларын алдьатта. “Ро-сгосстрах” страховкалаабыт феде-ральной суолларыгар 9 мал. солк.көрүлүбүт. Чурапчы улууһун страховой агентствота ууттан эм-сэрэлээһин хороммутун актыын оһорон түһэрбитэ, иһинэ тынан, би-лигин төлөбүрү утары харчынан аараллыбыт.

Быйылгы быһылаан нэһили-кэһэни страховканын маассабай-

дык хабар туһунан боптуруоһу өссө төгүл көтөхтө. Билигин “Росгосст-рах” систематыгар киирэн үлэһитир лицензияныт ахсаана элбээтэ, ол иһигэр ааспыт сылларга сүөһүнү страховкалааһын тохтуу сылды-ыбыт буоллаҕына. Быйыл сүөһүнү ыарыттан, оһолтон уонна сүтүүттэн страховкалааһыны садалаатыбыт. Саҥа страховка көрүгүнэрин усулуобуйаларын страхо-вой агентствоттан эбэтэр страхо-вой агентствоттан билсиксикитин сөп. Бары дуоҕабардар лицензияга сөп түбөһиннэһэн управление специ-алистарын бэрэбиэркэлэрин аһал-лар, төлөбүрдүр төһө сөптөөхтүк быһаарыллыбыттарын контуруол-ланар. Улахан суумалаах страховой дуоҕабардар перестрахованигеа ба-раллар, ол эбэтэр атын страховой компаниялары,ол иһигэр омук стра-ховой компанияларын кытта эбэһиннэһи үлэһэбит.

Быйыл биһиги үлэһитигэр үбүлүйдээх сый, ол курдук, “Росст-рах” тэриллибитэ 80 сылын бэлэти-ибит. Үбүлүйдү көрсө элбэх саҥа көрүгүнэри эһин киллэрэн, страхо-вой рынокка урукку-ситиһилэрби-тин өссө көгөтөн, республикабыт хас биридии киһитэ көмүскэллээх буолуутун хааччыгарга бэлэммитин көрдөрөн, былааннаммыт үлэһитин төлөрүгү үлэһи-хамсы сылды-абыт.”

А.А.ДЫДАЕВА,

Чурапчы улууһунааы
страховой агентство директора.

КҮНДҮ ААБААЧЧЫЛАР!

“Саҥа олох” хаһыакка сый иккис аҥарыгар от ый-ыгар, атырдыах ыйыгар, балаҥан ыйыгар сурутуу бу ый 29 күнүн киллэрэн туран түмүктэнэр. Сурута илик-тэр бу күннэри мүлчү тутуман, тиэтэһин!

